

quella comarca, *posà'ns, havè'ns, naltres*, p. 7, per cert trets irrespectuosament en l'ed. de les OC), fa dir al protagonista: «havent --- pogut *sebre* --- que may s'havien publicat» (p. 31.5).

D'altra banda, fora del Princ., *sábra* és d'ús encara més estès socialment a les Illes: a Mallorca se sent fins a gent d'alta cultura (així ho deia el meu enyorat i intelligentíssim malaguanyat deixeble B. Rosselló i Porcel, 1932) i és també la forma de Menorca (*AlcM*) i Eivissa (JnCastelló, en Villangómez, *Lli d'Eiv*, 28 3) Del ritme d'un vers de Gaspar de Verí, p. p. JMBover (*BiEscrBal* II, 503 28 3), on el publicador va imprimir *saber* sembla deduir-se fins i tot que Verí (c. 1510) pronunciava *sebre*, però cal maliciar-se d'aquest text, on es veuen diversos detalls lingüístics suspects d'anacronisme. D'altra banda *sabre* és propi d'una franja extrema del català occidental: ho he sentit a Espés de les Pauls, i «li ho pregunta pa *sábre-ya*» a Lasquarri (1957); AMAlcover ho observà a Vilaller i com a forma infantil a Morella (*BDLC* III, 329; x, 208).

En lloc de *sàpiga* té gran extensió *sàbbia* en català occid.: l'hi recordo del Pallars i altres llocs, i tinc anotat *sébbia* a Alins de les Pauls (1957). Curiós un imperatiu menorquí: «Si no ho sabies, *sabí-u*, / si ho sabies, *sabíu-hó*, / que jo per la teva amo(r) / de mort tornaria viu», Camps Merc (*Folkl Men* 1, 127), on el segon sembla pronúncia més emfàtica del que ha dit primer, si bé aquí deu entrar en joc la conveniència de la rima.

Diverses construccions i accs. especials 'Tenir sabor de', continuació d'una de les més importants accs. del llatí clàssic: «la segona de les dites rahons dues *sap* a valor corporal i encara mental», «poria *saber* a vana glòria», Eiximenis (*Do Comp*, *CoDoACA* XII, 316). 'Venir en coneixement de' «Quant lo sant baró *saub* la fe del rey ---», *VidesR*, 80r2

Saber-se (una cosa) 'saber-la, saber-la bé': «Lo Lehdó demanà a Na Renart, què porien menjar; Na Renart dix que no s *sabia*, mas que iria al Pahó, e que li demanaria si sentia neguna bèstia ---», Lull (*Merav*, *NCl* II, 143, i anàlogament, p. 144). «Què se *sab* lo gat de fer culles? Què mos sabíem natros, gafaronnets --- d'arrabassar en l'aixada ampla, d'aixubrir, d'aspollar, i tots los demás tràfecs que realitza --- lo pagès més tonto», Vergés Paulí (*Espurnes* v, 45-46). *S'ho sap* resposta equivalent a 'jo no ho sé, ell prou però s'ho calla': «D'ahont ha surtit aquest home ---? —*S'ho sab* d'ahont ha surtit ---»; «Y, ¿de què li ha dit qu'estava jo agraviat de vostè? —*S'ho sab*; perquè diu que no l'he tractat com se mereixia», MrnVayreda (*Sang Nova* III, vii, 200, II, ix, 142).

Usos afins al sentit de 'poder'. *Que sàpiga* 'per més que hagi de .'. «Yo m'hi vuy casar - qu'en *sàpia* anà a Roma, / qu'em *sàpia* valer del Duc de Cardona», MilàF (recollit en el Gironès, *Romllo*, 292E), sintagmes bastant afins al fr. *il ne saurait* --- i un poc amb *je ne sache pas que* --- «Tota pena devem sostenir per no trenquar los manaments de Déu, encaça que't *sabessen* serrar les mans», StVicentF (*Serm* II, 60

267.12). «Si no *sab* esser la por dels frets de l'ivern, no se n'haurien mogut més» (de Camprodon), Genís Aguilar (*Julita*, p. 24), o sigui 'si no arriba a ser...'.
En lloc del modern *saber de + inf.* es construïa *saber + inf* «Lo fadrinet tenia-la fort e plorava que no la y llevàs: e la mare *sabia* legir, e per bé que ploràs, ella la y levà, e aldre no y havia escrit sinó 'Ave Maria'», StVicentF (*Quar.*, 15.85). «Per quant yo no sé escriure fas fer lo present albarà per mans de P. Bosc», OPou (*ThPu*, 130). No obstant Alart ja va trobar un cas de «qui no *saben* d'escriure» en un doc. ross de 1391 (*InvLC*).

Fer a saber (molt perseguit per correctores de català) és ja ben antic i és construcció corrent en aragonès antic, amb moltes analogies en portuguès, i en altres parlars romànics, cf. *DECH* s. v. HACER (III, 298b1-11): El meu pare hagué de sostenir moltes palestres amb tossuts correctors d'impremta que li esborraven aquesta *a* en els seus originals, com a «i Lògica» (volien dir, sense adonar-se'n, 'com a contrària al castellà'): «feren-ho *a saber* als almirals d'aquelles 10 galeres», Desclot (*NCl* v, 123 38, text comú a cinc mss., incloent-hi O, que és de fi del S. XIV, i el restant porta *notificaren-ho*, cap no posa *feren-ho saber*); «missatges li vengren de l'emperador, en què li *faia a saber* que --- se'n tornàs a Contastinoble», Muntaner (§ 208, Casac. VI, 38 19); «la qual cosa *féu a saber* a Johan --- e *féu a saber* a ---», *Decam* v, § 5, 313 31, 313.34. Ultra els ja indicats en la llengua moderna, l'han admesa altres bons testimonis del bon ús català: «tenim la honra de *fervos a saber* --- [el propòsit de] celebrar el Milenar de N. S. de Montserrat ---», lletra de convit firmada per J. Verdager i J. Collell 1-r-1881 (*Epist. de V*, III, 263).

També construcció de l'it ant, usada pel mateix Boccaccio (l'ed. de 1961 ho escriu aglutinat). «nè ho voluto fare nè dire cosa alcuna, che io non vel *facia* prima *assapere*» (III, § 3, 180 13), «per Dio *faigi assapere*» (x, § 7, 629.15, anàlogament en la versió cat., 580 9f) I hi ha antigament alguna altra construcció paral·lela: «no n *féu a sentir* nenguna cosa a persona del món», *Decam* III, § 10, 217 4f.; on Boccaccio construeix altrament: «*farne* ad alcuna persona *sentire*»

Saber bo 'satisfer, venir de gust': «quant los hòmens de la vila haguéran oyda la crida, *sabé ls* fort bo, car havian gran reguart dels fransesos», Desclot, § 153 (*NCl* v, 33 17). «*Bo li sab* lo vi ---», StVicentF (*Quar*, 118.106). «Fo mon cors en si gran *yoya* e és si gran *bon-saber* que ---», Reixac (Q., 201 31, traduïnt *soatume* de l'original francès) I fins modernament, en la dolça nadala: «Què li darem an el Noy de la Mare, / què li darem que li *sàpiga* bo / ---?» (MilàF, *Romllo*, 45 2, segons versió recollida en el Penedès) I fins a la ratlla de l'arag. «Les granotes me *saben buenas* 'las ranas me gustan' Cuando --- se refiere a cosa de comer se dice *me sabe bueno*, mas si el gusto lo ocasiona otro placer --- *me fa goy*», Benasc (Ferraz, 66).

DERIV. *Sabedor* [1490] «destre en les armes e *sabedor* en les guerres», Galba (*Tyrant*, Ag. III, 293); abans es troba *sabidor*, des de c 1400 «més és vist